

Sống với thực tại

HOÀNG TÁ THÍCH

Có lẽ con người chúng ta có ai không trải qua cái tâm trạng mong đợi. Mong đợi nghĩa là mong thời gian qua mau để sớm gặp được điều mình mong muốn. Mong thời gian qua mau thì có tâm trạng nôn nóng, sẵn sàng thay đổi thời gian chỉ để đi qua chỗ mìn, đáng ghét, như một thi sĩ nào đó đã than: "Thời gian đi, ôi thời gian rét mướt".

Đã ra đời nào cũng mong chóng lớn để được làm những điều mình thích, để thời gian trôi qua mau, để ý kiến của mình được tôn trọng. Nhưng cha mẹ nào cũng mong con cái mau lớn để lớn trọng. Học sinh nào cũng mong chóng xong chương trình trung học để vào bậc đại học, để được gọi là sinh viên. Nhưng cha mẹ nào cũng mong con sớm ra trường, thành đạt. Đi làm việc thì mong chóng đến ngày lãnh lương, mong cho những dịp lễ tết được nghỉ ngơi thoải mái. Nam nữ yêu nhau không bao giờ thoát khỏi hai chữ đại chí: khi yêu nhau thì chỉ để gặp gỡ nhau. Mong cho đêm qua mau, cho trời chóng sáng để đến chỗ hẹn hò. Rồi mong làm đám cưới để được chính thức chung sống với nhau. Nhưng cha mẹ thì mong có cháu để mừng... Thời gian trôi qua, nhìn lại con cháu mình lớn lên nhanh quá, lại chỉ có lời: "Ôi thời gian qua chóng thế...". Tất cả những mong ước đó là những đại chí, để mong cho thời gian qua mau để sớm đạt được điều mình mong đợi. Đến khi đạt được điều mình muốn, thì lại trách thời gian sao qua nhanh quá. Thơm chí, những người đến phút lâm chung, không được ra đi an lành, mà còn bỏ những công việc hành nghề, thì lại mong... được chóng chết.

Một dòng đại chí như thế mà tiếp diễn không ngừng, những chức vụ mà đạt được là chức vụ gì không thay trăm năm đại chí quá ngắn ngủi, không dài để hưởng thụ hết cuộc sống.

Con người vốn mâu thuẫn là thế. Ai cũng sợ già, sợ chết, nhưng ai cũng muốn thời gian qua mau để đến được với cái mình mong đợi. Mong đợi một điều gì chưa đạt đến cũng là một trọng thái tham lam của con người. Ngay chỗ chuyển đăng ký mua một món hàng để chào mời ra, mà cũng mong mau đến ngày nhận được. Trong thời gian chờ đợi, không những có phần nôn nao, mà chức vụ không ngừng nghĩ tới, nói tới. Đón một người thân phi trường, cũng nôn nao mong máy bay mau hạ cánh. Nhưng điều đó cũng đã một một khoảng thời gian vô ích vì sợ chức vụ làm điều gì khác. Để một cuốn truyện, xem một cuốn phim hay, ai cũng muốn chóng biết được kết quả, nhưng cũng không muốn chờ đợi đến phim cuối, lại những trang sách cuối để biết ngay kết quả, mà chức vụ than trong lòng phim dài quá, cuốn sách dày quá... Đang làm việc này chưa xong nhưng đầu óc đã với nghĩ đến chuyện khác, không bao giờ sống được trong thời gian của.

Có những người suốt đời chưa sống một giây phút nào an lạc cũng chỉ vì luôn luôn "hội thúc thời gian".

Triết lý "đây và bây giờ", hiện tại, thời gian... được đề cao bởi các triết gia hiện đại của thế kỷ 20, vốn đã được thế giới nhìn rõ qua lời Phật dạy trong kinh Nhứt thiết hiện tại (kinh số 131, tuyển tập kinh Trung Bộ):

Quá khứ không truy tìm

Tương lai không chắc chắn

Quá khứ đã đoan đoán

Tương lai lại chỉ là chờ đợi

Chỉ có pháp hiện tại

Tuần chính là đây.

Sống phải là sống với thời, với hiện tại, ngay đây; tức là làm sao để thời như một thực tại. Hạnh phúc chỉ có thể được cảm nhận bằng cái tâm an nhiên, tĩnh tại và hiện tại, chứ không phải với cái tâm tìm kiếm hay mong chờ. Nếu không như vậy thì sẽ vì đang sống, đang làm việc, đang tu tập... chứ gì mà như cái bóng chiếu rọi.

Tâm dao động thì ăn không ngon, ngủ không yên. Giây phút tĩnh lặng của tu nhân trà còn khó cảm nhận được thì nói gì đến những giây phút gian nan hạnh phúc dài hạn, nói gì đến chuyển tu, chuyển thân...

Muốn có những giây phút có thể tìm được sự an lạc trong thời thì con người phải buông bỏ những tham lam, bỏ bớt những vướng bận trong đời sống thế tục. Có người vì công việc đa đoan không phút nào an lạc được, nên phải tập thở thì mới mong tìm được những giây phút yên lặng trong tâm hồn. Tuy vậy, làm sao có thể thì nên để nhấc chân khi trong lòng luôn luôn dấy lên những tập niệm, và vì công việc thì nên như vậy chứ những giây phút không ích lợi mà còn phí phạm thì gì vô ích. Hãy nghĩ rằng thì nên là phải nghĩ mà tập để thì nên được và không bao giờ nghĩ rằng thì nên không chỉ là toạ thì nên mà có thể hành thì nên bất cứ lúc nào. Bất cứ thời khác nào ý thức được

việc mình đang làm thì cũng là thiện vậy.

Cũng vì không có sự tận tâm thực, không sống trong thực tại, nên con người luôn luôn mâu thuẫn với chính bản thân mình và không bao giờ bằng lòng với hiện tại. Chả ăn thì đói bụng, cũng than phiền, ăn quá no, cả thân người mệt mỏi, cũng than phiền. Khi có sức khỏe thì không lo gì gòn, đến khi có bệnh thì đau khổ. Nghèo khó phải bận rộn kiếm sống, chỉ mong có một cuộc sống thoải mái. Đến khi làm ra tiền, trở thành giàu có thì cũng vẫn tiếp tục bận rộn làm giàu thêm, cũng không phút nào được nghỉ ngơi.

Người càng tham lam, càng mong muốn có nhiều thứ, càng không để ý đến thì giờ qua nhanh như gió thổi, như ngỗng nước lớn, luôn luôn mong cho thời gian qua mau để chóng đạt được kết quả đang mong đợi. Và khi biết quay đầu nhìn lại thì đã muộn mất rồi.

Đặc trong một cuốn sách về Thiền, có câu chuyện:

Một thiền sư đang đàm thoại với một ông Tăng:

- Hoà thượng tu có đạo công chăng?
- Có
- Đạo công thế nào?
- Khi đói thì ăn, khi mệt thì nghỉ.
- Tất cả mọi người đều như vậy, có thể nói là đạo công của thiền công với thế gian chăng?
- Chẳng đúng.
- Tại sao chẳng đúng?
- Họ khi ăn chẳng chú ý ăn, lo nghĩ trăm thứ, khi nghỉ chẳng nghỉ ngơi, tính toán ngàn chuyện, do đó mà chẳng đúng.

Người nghèo khổ ăn đói mà sống và có thể suốt cả cuộc đời cũng chẳng ăn đói mà sống, như người cũng có như người giàu có cũng chẳng ăn mà sống được không ngừng tham công tiếc việc cho đến khi không còn sức khỏe để làm việc nữa, thì lúc cũng không được sức khỏe để hưởng thụ và cái thành quả của mình, xem ra cũng không khác gì người nghèo khổ vậy.

HOÀNG TÁ THÍCH

Nguồn: <http://vanhoaphatgiaoblog.com/tacgia/hoang-ta-thich/song-voi-thuc-tai.html>